

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

Příloha P1 – Projekt diplomové práce

Příloha P2 – Dotazník

Příloha P3 – Faktory ovlivňující hodnocení vhodnosti chovu vybraných skupin savců
v ZOO

Fakulta humanitních studií UK

katedra magisterského oboru

Sociální a kulturní ekologie

U Kříže 8/661, 158 00 Praha 5-Jinonice

Projekt diplomové práce (DP) oboru sociální a kulturní ekologie

1. Jméno studenta, tituly: **Bc. Kristýna Vágnerová**
2. Osobní číslo (UKČO): 58374471
3. Rok imatrikulace na FHS UK (bak. studium, jinak mag. studium): 2013
4. Datum zápisu na katedru sociální a kulturní ekologie FHS UK (alespoň měsíc, rok): září 2013
5. Názvy všech předchozích bakalářských (magisterských) prací, škola, obor a rok, kde a kdy byly obhájeny:

Principy ekologické filosofie v díle J. Šmajse a E. Koháka

Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Specializace v pedagogice, obor Český jazyk – humanitní studia. V Liberci 19. 6. 2013

6. Předběžný název DP:
Názory odborné a laické veřejnosti na chov různých skupin savců v podmínkách zoologických zahrad

7. Obecný kontext (souvislosti tématu, širší rámec [zasazení „do světa“]):

Diskuse nad funkcí zoologických zahrad v současné době zahrnuje i otázku, jaké skupiny zvířat by měly být v zoo chovány?

Nekonečnou etickou otázkou zůstává, zda jsou ZOO trápením zvířat, nebo záchranou zvířecích životů. Tuto otázku vnímá každý velice subjektivně, a proto je těžké na ni jednoznačně odpovědět. Záleží na konkrétní situaci, konkrétním druhu a důvodu chovu zvířete v ZOO.

Vyvstává tu také otázka, jaký welfare tu zvířata mají? Jakou míru nadbytečného stresu tu zažívají?

Co pro nás vlastně ZOO znamenají? Jsou našim únikem do „přírody“, chutí poznat exotično nebo snad vyplněním volného času? Splňují opravdu funkci vzdělávací a kulturní? Jedním z cílů zoologických zahrad je navrácení zvířat do přírody, tedy reintrodukce. Vyvstává tu však problém, jímž je úspěšnost navrácení druhu do přírody.

Cituji zoologa Zdeňka Veselovského, který ve své knize Člověk a zvíře napsal „Kdybychom se na základě ankety chtěli dobrat statisticky průkazného významu, co si lidé pod pojmem zvíře představují, zjistíme, že je to úkol naprosto neřešitelný. Pro zoologa je zvíře každý z téměř 5–30 milionů živočišných druhů obývajících naši planetu. Zvířaty jsou stejně jednobuněční prvoci jako medúzy, koráři, červi, hmyz, plazi, ptáci a všichni savci. Někteří lidé však považují za zvířata jen chlupaté tvory, tedy pouze většího savec.“ Proto jsem si pro svůj výzkum vybrala právě skupiny savců, které jsou pro laickou veřejnost nejvíce

atraktivní, s předpokladem, že o nich lidé mají největší povědomí a zároveň nám jsou nejpřibuznější. Samotný vzhled zvířat tedy zřejmě vyvolává u lidí rozumově neopodstatněné soudy. Kdybych se zabývala například skupinami hmyzu, málokdo by mi byl schopen na dotazník odpovídat.

8. Předmět zkoumání (vlastní předmět práce [zasazení „do vědy“]):

Ve své diplomové práci budu porovnávat názory veřejnosti a absolventů přírodovědeckých fakult na vhodnost jednotlivých skupin savců pro chov v podmínkách zoologických zahrad.

Ve své práci se pohybuji v oboru sociální a kulturní ekologie, která se snaží o celostní zkoumání vztahu přírody a společnosti. Zároveň se budu pohybovat na půdě sociologie – zkoumat postoje lidí na chov jednotlivých druhů.

Předpokládám, že oslovím 30 absolventů přírodovědeckých fakult mužského pohlaví a 30 ženského pohlaví (dále absolventi). Absolventy jsem si vybrala z toho důvodu, že zoologové v zoologických zahradách už podléhají nějakým chovatelským stereotypům. Zároveň oslovím cca 120 respondentů běžné populace bez vysokoškolského vzdělání, opět mužského i ženského pohlaví. Zjistím názor z řad veřejnosti na skupiny savců, které v zoo nejméně a nejvíce trpí. Vybírat si budu „spíše příznivce“ zoologických zahrad, jelikož odpůrci by nechtěli v ZOO žádná zvířata a extrémní příznivci by tam chtěli pokud možno všechna zvířata. Následně budu tyto respondenty podle filtračních otázek vyřazovat (například přírodovědce, ochránáře, lesníky či nadprůměrně informované, jelikož potřebuji ty, kteří nejsou podrobeni odbornému vzdělání).

Ve společnosti existují kulturní stereotypy, které si tvoříme jak o lidech (otázka menšin, náboženství atd.), tak o zvířatech (např. že nějaké zvíře trpí v ZOO více než jiné).

Absolventi nejsou tolik ovlivněni stereotypy, které má právě široká veřejnost. V první vlně se budu dotazovat dostudovaných absolventů, popřípadě budu mít v záloze i studenty pátých ročníků.

9. Hlavní vstupní hypotéza nebo hypotézy (24 na výběr); pro práci 1–2, možno však formulovat výzkumné otázky, event. jen výzkumný problém:

Výzkumné otázky:

Jaké jsou postoje veřejnosti na vhodnost jednotlivých savců chovaných v ZOO?

Jaké jsou postoje absolventů zoologie na vhodnost jednotlivých savců chovaných v ZOO?

10. Metodologický postup: metody a techniky, které budou v práci použity:

Nástrojem sběru dat bude dotazník s výčtově-posuzovací stupnicí obsahující hlavní skupiny savců. Vzorek dotazovaných se bude skládat jak z absolventů, tak z respondentů běžné populace zhruba podobného věku.

11. Cíl DP (kromě ověření hypotéz a teoretického přínosu např. praktický přínos, vypracování metodologie, základ pro řešení problémů v praxi atd.):

Diplomová práce se zamýšlí nad tím, jaké skupiny savců chovaných v ZOO vnímá širší veřejnost jako vhodné či nevhodné pro chov v umělých podmínkách. Hlavním cílem bude odkrytí stereotypy o welfare různých skupin saveců chovaných v ZOO, které v současnosti panují.

Dosavadní rešeršní práce nepotvrdila žádný podobný výzkum v České republice.

12. Čím budou rozšířeny dosavadní znalosti (vědecká „přidaná hodnota DP“):

Zjištění mé diplomové práce budou spočívat právě v tom, jak se budou lišit názory obou skupin na jednotlivé druhy savců. Výsledky povedou k odhalení stereotypů, které má veřejnost ohledně chovu jednotlivých skupin savců, v porovnání s odborným názorem absolventů přírodovědeckých fakult.

13. Jaké bude (bude-li) jejich teoretické zobecnění a přínos:

Diplomová práce si klade za cíl odhalit stereotypy, které má veřejnost ohledně chovu jednotlivých skupin savců. Práce může mít teoretický přínos pro odhalování typů stereotypů a jejich pravděpodobných příčin.

14. Struktura DP (předběžný obsah – názvy oddílů a kapitol):

Úvod

1. Teoretická část

- funkce ZOO v současné době
- teoretická východiska této práce
- empirická studie

2. Metodologie

3. Empirická část

- názory veřejnosti na chov skupin savců
- názory absolventů přírodovědeckých fakult na chov skupin savců
- vyhodnocení výsledků – interpretace vzhledem ke kulturním stereotypům

Diskuse

Závěr

15. Předběžná bibliografie k tématu:

Publikace:

Dobrá, J.; Hoffmeisterová, R.; Kůs, E.; Roudná, M. (2006), *Úloha botanických a zoologických zahrad při ochraně a reintrodukci ohrožených druhů*. Ministerstvo životního prostředí: Praha.

Fouts, R. (2000), *Nejbližší příbuzní*. 1. vyd., Mladá fronta: Praha. 332 s. ISBN 80-204-0878-9

Gaisler, J.; Zima, J. (2007), *Zoologie obratlovců*. 2. vyd., Academia: Praha. 692 s. ISBN 978-80-200-1484-9

Chapouthier, G. (2013), *Zvířecí práva*. 1. vyd., Triton: Praha. 118 s. ISBN 978-80-7387-607-4

Jiroušek, V. (2005), *Zoologické zahrady a jejich přínos k ochraně biologické rozmanitosti*. Ministerstvo životního prostředí: Praha. 52 s. ISBN 80-7212-362-9

Tempířová, L. (2013), *Dvě tváře ZOO. Vnímání zoologických zahrad z pohledu jejich příznivců a odpůrců*. Praha. 136 s.

Veselovský, Z. (2000), *Člověk a zvíře*. 1. vyd., Academia: Praha. 246 s. ISBN 80-200-0756-3

Články:

Acampora, R. (2005), *Zoos and Eyes: Contesting Captivity and Seeking Successor Practices*. In: *Society & Animals* 13:1

Kůs, E. 2011. *Ex situ, nebo in situ? Dilema zoologických zahrad 21. Století*. *Ochrana přírody* 6: 25-27.

Rhoads, D. L.; Goldsworthy, R. J. (1979!), *The effects of Zoo environments on public attitudes toward endangered wildlife*. *Int. J. Env. Stud.* 13, 283–287

Sommer, R. (2008), *Semantic Profile sof Zoos and Their Animals*. In: *Anthrozoös*. Volume 21, Issue 3, p 237-244

Wickins-Dražilová, D. (2006), *Zoo Animal Welfare*. In: *Journal of Agricultural and Environmental Ethics* 19:27-36

Webové stránky

<http://www.waza.org/en/site/home>

16. Předpokládaný vedoucí DP:

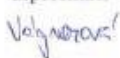
Ing. Radek Trnka, Ph.D.

17. Důvod volby tématu (dosavadní znalosti, zájem, praxe a zájem studenta):¹

Zajímá mě problematika ochrany a práv zvířat. V budoucnosti bych se ráda podílela na ochraně zvířat nejen v zoologických zahradách.

Jinonice 14. května 2015

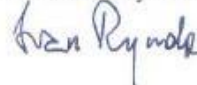
dipломant

vedoucí DP

vedoucí katedry SKE

¹ nepovinné

Příloha P2 – Dotazník

Milí respondenti, předem Vám děkuji za vyplnění tohoto dotazníku, který se týká posouzení vhodnosti chovu savců v podmínkách zoologických zahrad. Poslouží jako materiál pro vypracování mé diplomové práce „Názory odborné a laické veřejnosti na chov různých skupin savců v podmínkách zoologických zahrad“.

Otevřené otázky vyplňte, prosím, co nejstručněji, ale zároveň co nejvýstižněji. U uzavřených otázek vyplňte vždy jen jednu možnost. Správnou odpověď, prosím, podtrhněte.

Děkuji, Kristýna Vágnerová

1. Pohlaví:

1. žena
2. muž

2. Věk: let

3. Převážnou část svého dětství jste trávil/a:

1. ve městě nad 100.000 obyvatel
2. ve městě od 30.000 – 100.000 obyvatel
3. ve městě od 2.000 – 30.000 obyvatel
4. v obci pod 2.000 obyvatel

4. Nejvyšší dosažené vzdělání:

1. středoškolské s maturitou **uved'te obor:**
2. vysokoškolské **uved'te obor:**

5. Jaká zvířata v zoo jsou Vaše oblíbená? (uved'te alespoň 3)

.....
.....
.....

6. Jak často navštěvujete zoologickou zahradu?

1. nenavštěvuji vůbec
2. 1x ročně
3. 2x ročně
4. vícekrát ročně

7. Jak často navštěvujete cirkus?

1. nenavštěvuji vůbec
2. 1x ročně
3. 2x ročně
4. vícekrát ročně

8. Navštěvujete jednu zoo nebo je střídáte?

1. jednu a tu samou zoo
2. střídám dvě zoologické zahrady
3. střídám více zoologických zahrad

9. Navštěvoval/a jste v dětství zájmové kroužky, kde byla tématem příroda, zvířata či ekologie?

1. ano
2. ne

10. Jak často se díváte v TV na dokumenty o zvířatech?

1. téměř nikdy
2. maximálně jednou měsíčně
3. jednou až dvakrát za měsíc
4. každý týden
5. několikrát do týdne

11. Čtete (četl/a jste v minulosti) nějaké populárně-vědecké časopisy (nebo články na internetu) týkající se zvířat?

1. ano často
2. občas
3. vůbec ne

12. Čtete (četl/a jste v minulosti) nějaké odborné vědecké články o chovu zvířat v zajetí?

1. ano často
2. občas
3. vůbec ne

13. Jaký je Váš postoj k zoologickým zahradám?

1. je to zábava
2. je to odpočinek
3. něco se dozvím
4. mohu mít blízký kontakt se zvířaty
5. je to týrání zvířat
6. jiný-
vypište.....

Zaškrtněte na stupnici, jak moc se podle Vás dané zvíře hodí pro chov v zoologické zahradě. V případě, že některé zvířete neznáte, máte k dispozici fotografie, které jsou umístěné za dotazníkem.

Zvíře	Ne	Spíše ne	Nevím	Spíše ano	Ano
14. kůň Převalského					
15. osel divoký – např. kiang					
16. zebra					
17. tapír					
18. nosorožec					
19. prase divoké					
20. hroch					
21. velbloud					
22. lama					
23. jelen					
24. okapi					
25. žirafa					
26. pižmoň					
27. bizon / zubr					
28. buvol					
29. ovce divoká – např. muflon					
30. horská koza – např. kozorožec					
31. „velká“ antilopa – např. losí, adax					
32. „malá“ antilopa – např. gazela, sitatunga					
33. liška					
34. vlk					
35. medvěd					
36. mýval					
37. fretka, kuna, lasice					
38. vydra					
39. skunk					
40. jezevec					

Zvíře	Ne	Spíše ne	Nevím	Spíše ano	Ano
41. hyena					
42. lev					
43. tygr					
44. gepard					
45. lachtan, tuleň					
46. šimpanz					
47. orangutan					
48. gorila					
49. gibbon					
50. lemur					
51. kočkodan					
52. pavíán					
53. malé opičky – např. kosman, tamarín					
54. slon					
55. bobr					
56. veverka					
57. psoun, svišť					
58. noháč					
59. myš, krysa					
60. křeček					
61. morče, činčila					
62. kapybara					
63. dikobraz					
64. zajíc					
65. klokan					
66. ježek					
67. krtek					
68. netopýr					
69. ptakopysk					
70. mravenečník					
71. lenochod					
72. pásovec					
73. daman					

74. Jste příznivcem nebo odpůrcem zoologických zahrad?

1. rozhodně příznivec
2. spíše příznivec
3. spíše odpůrce
4. rozhodně odpůrce

Děkuji za Váš čas a za vyplnění dotazníku!

Fotografie jednotlivých zvířat

kůň Převalského

kiang

tapír

lama

okapi

pižmoň

bizon

buvol

muflon

kozorožec

„velká“ antilopa losí

„velká“ antilopa- adax

„malá“ antilopa- gazela

„malá“ antilopa- sitatunga

mýval

vydra

skunk

jezevec

hyena

gepard

šimpanz

orangutan

gorila

gibon

lemur

kočkodan

pavián

kosman

tamarín

psoun

svišť

noháč

kapybara

dikobraz

ptakopysk

mravenečník

lenochod

pásovec

daman

Příloha P3 – Faktory ovlivňující hodnocení vhodnosti chovu vybraných skupin savců v ZOO

Hypotézy

Původně byly otestovány následující hypotézy:

- **HV₄- HV₁₆: Průměrné skóre závisí alespoň na jednom z následujících faktorů.** Testována bude tedy H₀₄- H₀₁₆: Průměrné skóre nezávisí na žádném z následujících faktorů.

Konkrétně:

- **HV₄: Pohlaví respondentů ovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testována bude tedy H₀₄: Pohlaví respondentů neovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₅: Věk respondentů ovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testována bude tedy H₀₅: Věk respondentů neovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₆: Místo strávení dětství ovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testována bude tedy H₀₆: Místo strávení dětství neovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₇: Dosažené vzdělání respondenta ovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testována bude tedy H₀₇: Dosažené vzdělání respondenta neovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₈: Frekvence návštěv ZOO ovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testována bude tedy H₀₈: Frekvence návštěv ZOO neovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₉: Frekvence návštěv cirkusu ovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testována bude tedy H₀₉: Frekvence návštěv cirkusu neovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₁₀: Střídání zoologických zahrad ovlivňuje respondenty laické veřejnosti v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testována bude tedy H₀₁₀: Střídání zoologických zahrad neovlivňuje respondenty laické veřejnosti v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₁₁: Navštěvování zájmových kroužků s přírodovědnou tematikou v dětství ovlivňuje respondenty laické veřejnosti v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testována bude tedy H₀₁₁: Navštěvování zájmových kroužků s přírodovědnou tematikou v dětství neovlivňuje laickou veřejnost v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₁₂: Frekvence sledování TV dokumentů o zvířatech ovlivňuje respondenty laické veřejnosti v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testovaná bude tedy H₀₁₂: Frekvence sledování TV dokumentů o zvířatech neovlivňuje laickou veřejnost v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₁₃: Četba populárně-vědecké literatury týkající se zvířat ovlivňuje respondenty laické veřejnosti v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testovaná bude tedy H₀₁₃: Četba populárně-vědecké literatury týkající se zvířat neovlivňuje respondenty laické veřejnosti v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₁₄: Četba odborné vědecké literatury týkající se zvířat ovlivňuje respondenty laické veřejnosti v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testovaná bude tedy H₀₁₄: Četba odborné vědecké literatury týkající se zvířat neovlivňuje respondenty laické veřejnosti v hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₁₅: Postoj k ZOO ovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testovaná bude tedy H₀₁₅: Postoj k ZOO neovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

- **HV₁₆: Sympatie či antipatie k instituci ZOO ovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.**

Testovaná bude tedy H₀₁₆: Sympatie či antipatie k instituci ZOO neovlivňuje hodnocení vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v ZOO.

Testování H₀₄- H₀₁₆ – faktory ovlivňující hodnocení vhodnosti chovu vybraných skupin savců v ZOO – F test v analýze rozptylu (jednoduché třídění)

Testovaná byla hypotéza H₀₄- H₀₁₆ „Průměrné skóre nezávisí na žádném z následujících faktorů“ oproti alternativě HV₄- HV₁₆ „Průměrné skóre závisí alespoň na jednom z následujících faktorů“. Testování bylo provedeno F testem v analýze rozptylu (jednoduché třídění). Výsledkem je, že jsme nemohli zamítnout hypotézu nezávislosti (p-hodnota: 0,650). Statistická analýza ukázala, že jsme tedy neměli dostatek důkazů pro prokázání vlivu těchto otázek na hodnocení vhodnosti chovu savců v ZOO.

Z tohoto důvodu níže uvádím alespoň výsledky deskriptivní statistiky, kde v grafech můžeme závislost pozorovat. Vliv těchto faktorů ovlivňujících hodnocení vhodnosti chovu savců v ZOO nebyl statisticky prokazatelný, protože jsme neměli dostatek dat a data tak nebyla validní.

Výsledky deskriptivní statistiky s ohledem na statistickou neprokazatelnost:

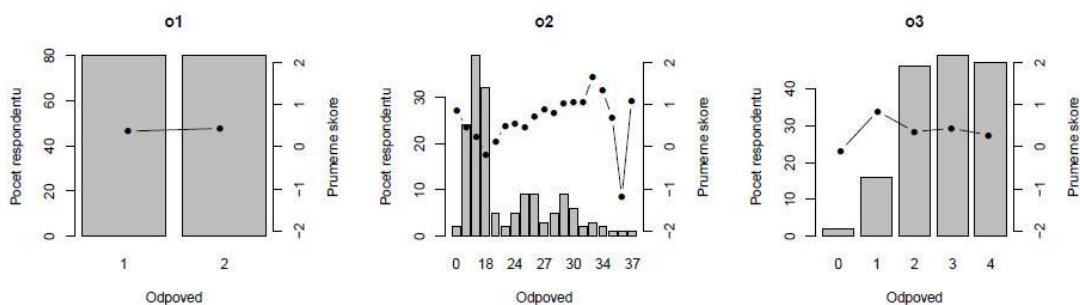
V **Grafech 4** můžeme vidět čtrnáct grafů znázorňujících čtrnáct otázek z dotazníku. **Značí počty odpovědí po jednotlivých otázkách a jejich vliv na určování vhodnosti vybraných skupin savců pro chov v zoologické zahradě.**

Zda tu byl vliv na určování hodnocení, určuje, zda je křivka nějakým směrem – zda je to rovnoběžka nebo má nějaký nárůst.

Po grafickém zhodnocení můžeme vidět, že vliv na určování hodnocení mělo především pět otázek – Převážnou část svého dětství jste trávil/a (o3), Jak často navštěvujete zoologickou zahradu? (o6), Jak často se díváte v TV na dokumenty o zvířatech? (o10), Jaký je Váš postoj k zoologickým zahradám? (o13), Jste příznivcem nebo odpůrcem zoologických zahrad? (o74).

U o8 až o12 bylo třeba brát v potaz, že v dotazníkovém šetření byly zastoupeny pouze u skupiny laické veřejnosti.

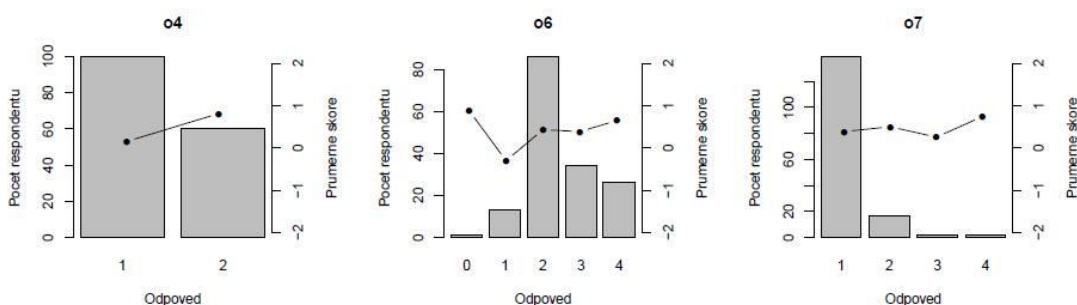
Interpretace

o1 – „Pohlaví“. Více Graf 3.

o2 – „Věk“. Závislost je tu vidět, ale z grafu nemá smysl vyvozovat závěry. Víme, jaký byl vztah mezi odborníky a laiky a v tomto případě nemůžeme například tvrdit, že čím byl respondent starší, tím hodnotil savce jako vhodnějšího do zoologické zahrady.

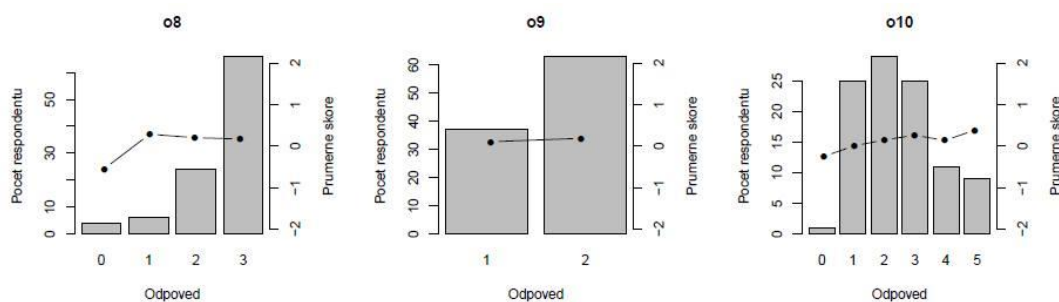
o3 – „Převážnou část svého dětství jste trávil/a“. Můžeme tu vidět nárůst v jednom bodě. → Zhruba 15 lidí vyjádřilo, že trávilo dětství ve městě nad 100.000 obyvatel a jejich průměrné skóre bylo 0.9. Oproti ostatním skupinám odpovědí, kde bylo průměrné skóre těsně nad 0. **Lidé vyrůstající ve městě nad 100.000 obyvatel hodnotili savce jako vhodnější pro chov v zoologické zahradě.**

o4 – „Nejvyšší dosažené vzdělání“. Více Graf 1.

o6 – „Jak často navštěvujete zoologickou zahradu?“. **Lidé, kteří nenavštěvují zoo vůbec, hodnotili savce jako méně vhodné pro chov v zoologických zahradách, než respondenti, kteří zoo navštěvují.**

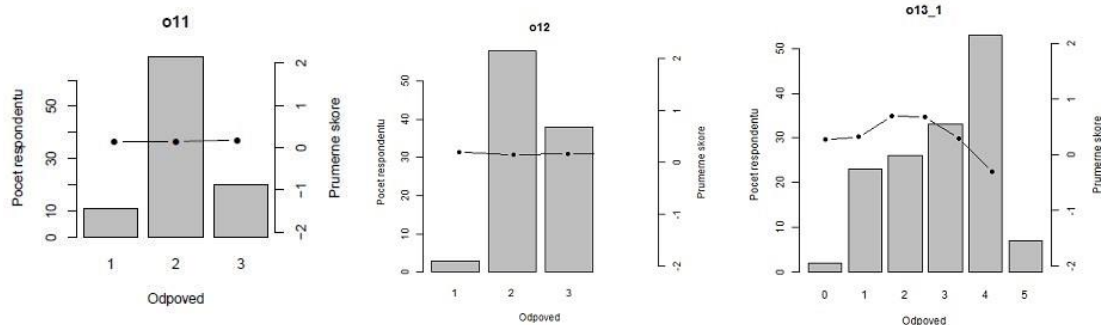
o7 – „Jak často navštěvujete cirkus?“ Můžeme říci, že tu je vzrůstající tendence. Na pozadí byly však ještě počty respondentů, a v tomto případě jich bylo minimum. Nemohli jsme tedy na základě takového minima lidí tvrdit nějaký výsledek.

o8 – „Navštěvujete jednu zoo nebo je střídáte?“ Žádná z odpovědí nijak významně neovlivnila průměrné skóre hodnocení vhodnosti savce pro chov v zoologické zahradě oproti jiným odpovědím. Pokles u respondentů, kteří neodpověděli, není relevantní – tato skupina byla zastoupena minimem respondentů.

o9 – „Navštěvoval/a jste v dětství zájmové kroužky, kde byla tématem příroda, zvířata či ekologie?“ → Nad 60 respondentů nenavštěvovalo v dětství takové kroužky a jejich průměrné skóre bylo nepatrně vyšší, než necelých 40 respondentů, kteří kroužky navštěvovali. **Tato větší část respondentů hodnotila savce jako vhodnější pro chov v zoo oproti skupině, která nějaký kroužek v dětství navštěvovala.** To by mohlo potvrdovat domněnku, že dětské vystavení láskyplným vztahům ke zvířatům a k přírodě vytváří predispozici lidí vytvořit si pozitivnější cit a menší potřebu užitku ke zvířatům.

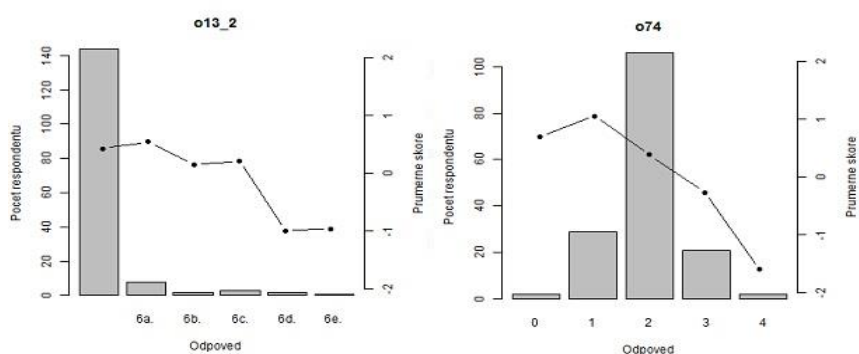
o10 – „Jak často se díváte v TV na dokumenty o zvířatech?“ Možnosti odpovědí od téměř nikdy až po několikrát do týdne. → Můžeme vidět, že čím častější je sledování dokumentů, tím je přímka rostoucí. To platí s výjimkou možnosti odpovědi 4 („každý týden“), kde přímka trochu klesá. **Čím více se respondenti dívají na dokumenty o zvířatech, tím více je hodnotili jako vhodnější pro chov v zoologické zahradě.**

o11 – „Čtete (četl/a jste v minulosti) nějaké populárně-vědecké časopisy (nebo články na internetu)?“. Žádná z odpovědí nijak významně neovlivnila průměrné skóre hodnocení vhodnosti savce pro chov v zoologické zahradě oproti jiným odpovědím.

o12 – „Čtete (četl/a jste v minulosti) nějaké odborné vědecké články o chovu zvířat v zajetí?“. Žádná z odpovědí nijak významně neovlivnila průměrné skóre hodnocení vhodnosti savce pro chov v zoologické zahradě oproti jiným odpovědím.

o13_1 – „Jaký je Váš postoj k zoologickým zahradám?“. Nejvíce lidí volilo možnost odpovědi „mohu mít blízký kontakt se zvířaty“. **To by mohlo potvrdovat domněnku, že zoologické zahrady pro lidi představují náhradu přírody.** Při možnosti odpovědi „je to týrání zvířat“ bylo průměrné skóre -0.4, **zde se jasně ukazuje, že respondenti, kteří zaujímali postoj k zoo jako k týrání zvířat, hodnotili savce jako spíše se nehodící do zoologických zahrad.**

o13_2 – „Jaký je Váš postoj k zoologickým zahradám?“. Graf vyznačuje poslední možnost otevřené odpovědi o13. První sloupeček představuje všechny předchozí odpovědi. Respondenti volili otevřenou odpověď tak minimálně, že jsme z této přímky nemohli cokoli vyvozovat.

o74 – „Jste příznivcem nebo odpůrcem zoologických zahrad?“. V tomto případě vidíme, že přímka je klesající. **Čím více byl respondent odpůrce zoologických zahrad, tím méně se podle něj savec hodil pro chov v zoologické zahradě a naopak.** U radikálních odpůrců zoologických zahrad jsme opět nemohli vyvodit žádné výsledky, jelikož u nich bylo zastoupeno minimum respondentů. To samé platí pro respondenty, kteří na otázku neodpověděli.

Diskuse

Co se týká testování faktorů ovlivňujících hodnocení vhodnosti chovu vybraných skupin savců v ZOO, mým úmyslem bylo vysledovat, zda nějakým způsobem souvisí s tím, že respondent hodnotil savce jako vhodné či nevhodné pro chov v ZOO. Ačkoli test vztah nepotvrdil, ve vzorku bylo patrné, že lidé vyrůstající ve městě nad 100 tisíc obyvatel hodnotili savce jako vhodnější pro chov v ZOO, což se projevilo v souladu s mým očekáváním. Městští obyvatelé si tak mohou vynahradiť chybějící kontakt s přírodou a se zvířaty právě skrze instituci zoologické zahrady.

Lidé, kteří nenavštěvují zoologickou zahradu vůbec, hodnotili savce jako méně vhodné pro chov v ZOO oproti respondentům, kteří ZOO navštěvují. Tedy, v možnostech odpovědí „1x ročně“, „2x ročně“ a „vícekrát ročně“ vidíme vzrůstající tendenci. Mohli bychom to interpretovat tak, že čím častěji respondenti zoologickou zahradu navštěvují, tím častěji chtěli savce vidět a tím je hodnotili jako vhodnější pro chov v ZOO. Z výsledků je jasně vidět, že respondenti volili nejčastěji odpověď 1x ročně, z čehož můžeme soudit, že instituce ZOO je natolik oblíbená, že ji většina respondentů alespoň jednou ročně navštíví.

Respondenti, kteří nenavštěvují cirkus vůbec, hodnotili savce jako méně vhodné pro chov v ZOO. Respondenti, kteří navštěvují cirkus vícekrát ročně, hodnotili savce jako více vhodné pro chov v ZOO, což je v souladu s očekáváním. Pokud někdo navštěvuje cirkus, souhlasí s umístěním zvířat do lidské péče a tedy i do zoologické zahrady. V drtivé většině bylo nejčastější volenou odpovědí „cirkus nenavštěvuji vůbec“. Zdá se, že cirkus jako forma zábavy přestává být v naší kultuře populární.

V otázce střídání zoologických zahrad laickou veřejností jsme nezaznamenali žádné interpretovatelné výsledky. Nejčastěji respondenti odpovídali „střídám více zoologických zahrad“. Zařízení ZOO je pro respondenty natolik zajímavé, že se nespokojí s návštěvou jedné a té samé ZOO a raději volí možnost střídání více zoologických zahrad, kde mohou například vidět jiné živočišné druhy či se dozvědět odlišné informace.

Ta část laických respondentů, která nenavštěvovala v dětství zájmové kroužky s přírodovědnou tematikou, hodnotila savce jako vhodnější pro chov v ZOO oproti skupině, která nějaký takový kroužek navštěvovala. Lze to interpretovat tak, že dětské vystavení láskyplným vztahům ke zvířatům a k přírodě vytváří predispozici lidí vytvořit si k nim pozitivnější vztah a tedy respondenti, kteří takový kroužek navštěvovali, by raději savce viděli ve volné přírodě. Respondentů, kteří v dětství navštěvovali tyto kroužky, bylo podstatně méně. Zájem o přírodu, zvířata a obecně o ekologii se v současné době a soudobé společnosti nezdá být atraktivní.

Čím častěji se laičtí respondenti dívají na televizní dokumenty o zvířatech, tím více hodnotili savce jako vhodné pro chov v zoologické zahradě. Mírný pokles přímky ve čtvrté odpovědi („každý týden“) nemůžeme vyložit. Tato skutečnost se jevila proti mému očekávání, kdy jsem spíše předpokládala, že méně znalí jedinci budou vykazovat převážně negativnější vztah ke zvířatům a hodnotit je tedy jako vhodnější do ZOO. Ze všech možností odpovědí bylo nejčastější volenou odpovědí „maximálně jednou měsíčně“. Respondentů, kteří by se na takové dokumenty dívali „každý týden“ či dokonce „několikrát do týdne“, bylo v porovnání s touto odpovědí velmi málo. Tento výsledek může opět značit nezájem či malou atraktivitu pro respondenty ve věku 16 až 19 let.

V otázce četby populárně-vědeckých a odborně vědeckých časopisů laickou veřejností se neprokázalo žádné významné zjištění. V obou případech volili středoškolští respondenti nejčastěji možnost odpovědi „občas“. Myslím si, že výsledek může být zkreslený z toho důvodu, že respondenti nejraději zvolili, jak se říká, zlatou střední cestu.

V otázce postoje k zoologickým zahradám volilo nejvíce respondentů možnost odpovědi „mohu mít blízký kontakt se zvířaty“, hodnotili savce průměrným skórem 0 (tedy spíše se hodí). Z toho logicky vyvozují domněnku, že zoologické zahrady představují pro tyto respondenty náhradu přírody. Při možnosti odpovědi „je to zábava“, bylo průměrné skóre v záporné části osy (tedy spíše se nehodí), z čehož můžeme jen těžko cokoli vyvozovat. Při možnosti odpovědi „je to odpočinek“ a „něco se dozvím“ (uváděna jako druhá nejčastější odpověď), bylo průměrné skóre v kladné části osy (tedy spíše se hodí) a jasně tu pozorujeme souvislost s pozitivním postojem k ZOO. Při nejméně časté odpovědi „je to týrání zvířat“, bylo průměrné skóre v záporné části osy (tedy spíše se nehodí), což potvrzuje domněnku, že respondenti zaujímající postoj k ZOO jako týrání zvířat, hodnotili savce jako nehodící se do zoologických zahrad. Při možnosti zvolit otevřenou odpověď, odpovídali respondenti na otázku jejich postoje k ZOO následovně: ochrana ohrožených druhů a savci tu netrpí; raději savce v přirozeném prostředí; ochrana ohrožených druhů, ale omezena jejich svoboda; ZOO je dobrá instituce, pouze pokud

pomáhá ohroženým druhům; rád vidí savce, kteří nejsou v ČR, přičemž zvířata do klecí nepatří.

Sympatie či antipatie k zoologickým zahradám ovlivňovaly v souladu s očekáváním hodnocení vhodnosti savců pro chov v ZOO. Čím více byl respondent odpůrce zoologických zahrad, tím méně se podle něj savec hodil pro chov v zoologické zahradě. Naopak, čím více byl respondent příznivce ZOO, tím více se podle něj hodil pro chov v ZOO. Tato interpretace by byla vyvoditelná i pouze na základě racionální úvahy. S velkou převahou zvítězila možnost odpovědi „jsem spíše příznivce ZOO“, nejméně častou odpovědí byla „jsem rozhodně odpůrce ZOO“. Troufám si tvrdit, že možnost „jsem rozhodně příznivce ZOO“ nebyla nejčastější, protože si většina lidí byla vědoma a uvažovala nad negativní stránkou ZOO jako takové.

Posuzovat věk se zdálo být neadekvátní a nemělo smysl zde vyvozovat závěry, i přesto, že z grafu můžeme vidět závislost. Známe vztah mezi odborníky a laiky a nemůžeme proto například tvrdit, že čím byl respondent starší, tím hodnotil savce jako vhodnějšího do zoologické zahrady. U skupiny zoologů se vyskytly větší věkové rozdíly v rozmezí 23 až 37 let, ale to nehrálo v souvislosti s hodnocením vhodnosti žádnou roli. Šlo nám především o vztah a kontrast laik versus odborník.

Závěr

Poslední část výzkumu byla věnována faktorům, které mohly ovlivnit odpovídání v otázce hodnocení vhodnosti chovu savců v zoologických zahradách. Pro statistickou prokazatelnost nebyla data dostatečně validní, a proto byly výsledky interpretovány z dat deskriptivní statistiky, kde z grafů můžeme závislost pozorovat. Vliv na určování hodnocení měly především tyto otázky:

- „Převážnou část svého dětství jste trávil/a“,
- „Jak často navštěvujete zoologickou zahradu?“,
- „Jak často se díváte v TV na dokumenty o zvířatech?“,
- „Jaký je Váš postoj k zoologickým zahradám?“,
- „Jste příznivcem nebo odpůrcem zoologických zahrad?“.